herpy

PILGIFTFROSKER

Tolima Poison Frog

Andinobates dorisswansonae

Andinobates dorisswansonae er en liten, dagaktiv pilgiftfrosk på 16-19 mm, svart eller mørkebrun med røde, oransje eller gule flekker. Den er bare kjent fra et lite stykke skog i det nordlige Tolima i Colombia. Arten er sårbar og holdes neppe, så stellet bygger på leveområdets kjølige, våte fjellklima.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Ranitomeya dorisswansonae*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**16-19 mm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Fjellskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**18-22 °C**
Temperatur, natt	**14-17 °C**
Luftfuktighet	**85-100 %**
Vann	**Ingen vannskål**
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Egg per legging	**1-2**
Klekking	**16-24 dager**
Larvetid	**108-152 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og ferdigfôr**
Yngelpleie	**Bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Andinobates dorisswansonae er en liten pilgiftfrosk. Hannene måler 16-17 mm og hunnene 18-19 mm fra snute til kloakk. Huden er skinnende svart eller mørkebrun med røde, oransje eller gule flekker. Øynene er store med vannrett ovale pupiller, og tærne har hefteskiver. Første og andre tå er delvis sammenvokst, slik at foten ser ut til å ha bare fire tær. Det trekket deler arten bare med *Andinobates daleswansoni*, som er rød foran og brun bakover og lever litt lenger mot nord. Sammen med *A. dorisswansonae* lever *Andinobates tolimensis*, som har brun rygg og gulbronse hode. Kallet er en rekke korte summelyder som minner om en siriss.

Arten ble beskrevet i 2006 fra traktene rundt Falan i Tolima og har tidligere stått som *Ranitomeya dorisswansonae*. Levetiden i fangenskap er ikke dokumentert; tallet i boksen er lånt fra beslektede, små pilgiftfrosker.

Hudgift: pilgiftfrosker lager ikke giften selv, men tar opp alkaloider fra små leddyr i føden, og oppdrettede dyr uten giftholdige fôrdyr er uten gift. Giftens styrke hos *A. dorisswansonae* er ikke dokumentert, men arten regnes som giftig. Froskene bør ikke håndteres, og hendene vaskes etter arbeid i terrariet.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Utbredelse og leveområde

Andinobates dorisswansonae finnes bare i Colombia, i den nordlige delen av departementet Tolima rundt Falan på Cordillera Central, den midterste av Andeskjedene. Arten er kjent fra et lite skogområde i naturreservatet Ranita Dorada, som er omgitt av gressmarker.

Den er vurdert som sårbar (VU) på IUCNs rødliste. Truslene er avskoging, jordbruk og fangst av dyr.

> **Naturlig utbredelse:** Colombia.

LEVEOMRÅDE

Andinobates dorisswansonae er funnet i ett enkelt stykke sekundær skog i omtrent 1.780 m høyde. Trærne står tett og skygger for mesteparten av skogbunnen, og de er tett bevokst med epifytter, mose, lav og sopp. Det faller 2.500-3.000 mm regn i året, så skogen er våt hele året. Frosken lever blant visne blader på bakken og i bromelier og spiser små leddyr, særlig maur. Rumpetrollene bæres til vann, trolig i bromeliers bladkar.

Temperaturen er ikke målt i artens leveområde, men skog i denne høyden er kjølig og fuktig hele året.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell og hold av *Andinobates dorisswansonae*, og arten holdes neppe i fangenskap. Stellet bygger på leveområdet: kjølig, våt fjellskog med tett kronetak, tykt løvlag og bromelier. *Andinobates tolimensis* lever i samme skog og har de samme kravene, og *Andinobates daleswansoni* lever i tilsvarende tåkeskog litt lenger mot nord. Den nærmeste arten med erfaringer fra fangenskap er *Andinobates bombetes*, som også lever i kjølig fjellskog i Colombia; tallene for avl og oppdrett er lånt derfra.

Et terrarium på 45 × 45 × 45 cm er nok til et par. Bruk et dreneringslag av leca-kuler, et skilleslag av nett og et bunnsubstrat av kokosfiber, skogjord og sphagnum. Legg et tykt løvlag oppå, og lag skjul med korkrør og barkstykker. Plant mose, bregner og tillandsier, og sett inn minst én bromelie med vann i bladkarene til rumpetrollene. En lav skål med fuktig skogjord er et godt sted til eggene. Luften skal bevege seg svakt gjennom en ventilasjonsstripe, slik at den ikke står stille.

TEMPERATUR

Temperaturen er ikke målt i artens leveområde. 18-22 °C om dagen og 14-17 °C om natten passer til skog i omtrent 1.800 m høyde. Arten tåler varme dårlig, og lengre tid over 25 °C belaster dyrene. Det skal ikke være noe varmepunkt. I en varm sommer skal terrariet stå i et kjølig rom eller ha kjøling. Vinterdvale er ikke dokumentert og ikke nødvendig.

Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal være 85-100 %. Spray løv og planter grundig en eller to ganger om dagen med regnvann eller osmosevann, eller bruk et tåkeanlegg på timer. Bunnen skal være fuktig, men ikke stå våt. Små frosker tørker raskt ut i tørr luft, så kontroller luftfuktigheten med et hygrometer nær bunnen.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

VANN OG VANNKVALITET

Arten skal ikke ha en vanndel. Dyrene får fuktighet fra løv, planter og spraying. Rumpetrollene vokser opp i vann i bromeliers bladkar. Bruk regnvann eller osmosevann uten tilsetninger, og bruk aldri såpe eller rengjøringsmidler i terrariet, fordi amfibier tar opp stoffer gjennom huden.

LYS OG UVB

Gi 10-12 timers lys om dagen fra LED, slik at plantene trives. Skogen har tett kronetak, så lyset skal ikke være sterkt, og dyrene skal kunne søke skygge. Det er ikke dokumentert behov for UVB; en svak UVB-pære (Ferguson-sone 1) er valgfri.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Andinobates dorisswansonae måler bare 16-19 mm og spiser små leddyr, i naturen særlig maur. Gi spretthaler og små bananfluer annenhver dag, og dryss fôrdyrene med kalk de fleste gangene og med vitaminer med D3 1 gang i uken. Hold egne kulturer av spretthaler og bananfluer, slik at det alltid er fôr. Små skrukketroll gir variasjon.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er dagaktiv og lever på bakken i løvlaget. Territorieatferd er ikke dokumentert. Et par kan holdes sammen i et terrarium på 45 × 45 × 45 cm. Froskene bør ikke håndteres, fordi huden er sart. Ved rengjøring flyttes dyret i et glass med fuktig mose.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnene (18-19 mm) er litt større enn hannene (16-17 mm), og hannene kjennes på kallet. Alder ved kjønnsmodenhet er ikke dokumentert. Et sikkert par får man best ved å oppdra en liten gruppe unge dyr til parene danner seg.

PARRING

Paringen er ikke dokumentert, og det er ukjent om arten har en fast yngelsesong. Hos *Andinobates bombetes* lokker hannen hunnen til eggleggingsstedet, og en gruppe med litt flere hunner enn hanner gir flest egg. Et par kan holdes sammen og få ro i et tett beplantet terrarium.

EGG OG RUMPETROLL

Eggleggingsstedet og antallet egg er ikke dokumentert for arten. En forelder bærer rumpetrollene på ryggen til vann, trolig i bromeliers bladkar. Hos *Andinobates bombetes* legger hunnen 1-2 egg om gangen, helst på fuktig skogjord, og de tallene er brukt i boksen.

Rumpetrollene kan vokse opp i bromeliene eller oppfostres hver for seg i små begre med rent vann. De fôres med fiskeflak i små mengder, slik at vannet ikke blir grumset.

METAMORFOSE

Klekketid og larvetid er ikke dokumentert for *Andinobates dorisswansonae*. Hos *Andinobates bombetes* klekkes eggene etter 16-24 dager, og larvetiden er omtrent 110 dager med fiskeflak som fôr og opptil 150 dager eller mer ved annen føde. Når forbena kommer, senkes vannet til høyst rumpetrollets høyde, slik at den lille frosken lett kommer opp på land.

OPPDRETT AV UNGER

De nyforvandlede ungene måler omtrent 12 mm (tallet er lånt fra *Andinobates bombetes*). Hold dem i en liten, fuktig boks med kjøkkenpapir eller løv, et stykke bark og en plante, spray to ganger om dagen, og sørg for god luftutskifting. De første ukene spiser de spretthaler; deretter kan de få de minste bananfluene. Dryss fôret med kalk. Først etter flere måneder kan de flyttes til et større terrarium.

Helse og vanlige feil

Det finnes ingen artsspesifikk kunnskap om sykdommer. De typiske feilene hos små pilgiftfrosker fra kjølige fjellskoger er disse:

- For høy temperatur: dyrene sitter passive, spiser dårlig og blir mottakelige for hudsykdommer. Kjøl ned terrariet.
- For tørr luft: huden blir matt, og frosken går ned i vekt. Spray oftere, og kontroller bunnen.
- Stillestående luft og for vått løv: mugg og hudinfeksjoner. Sørg for svak ventilasjon.
- Tynne dyr som slutter å spise, eller dyr med hudforandringer: kontakt en veterinær med kunnskap om amfibier.

Arten er sårbar og finnes bare i et lite område, så dyr må aldri tas fra naturen.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.